

Dilkeşide Peşrev

Ney

Hattat Neyzen **Emin (Dede) Yazıcı**

Usûlü : **Devr-i Kebir** [28 / 4]

1. *Hane* / (**Hane-i** Evvel) / (*Serhane*)

[illegible]

11

15 *Teslim* / (Mülazime)

Musical notation for the piece 'Teslim' (Mülazime). It begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (C). The melody starts with a repeat sign. The notes are: D4 (quarter), E4 (quarter), F#4 (quarter), E4 (quarter), D4 (quarter), C4 (half), B3 (quarter), A3 (quarter), G3 (quarter), F#3 (quarter), E3 (half), D3 (half), C3 (half), B2 (quarter), A2 (quarter), G2 (quarter), F#2 (quarter), E2 (half), D2 (half), C2 (half), B1 (quarter), A1 (quarter), G1 (quarter), F#1 (quarter), E1 (half), D1 (half), C1 (half), B0 (quarter), A0 (quarter), G0 (quarter), F#0 (quarter), E0 (half), D0 (half), C0 (half), B-1 (quarter), A-1 (quarter), G-1 (quarter), F#-1 (quarter), E-1 (half), D-1 (half), C-1 (half), B-2 (quarter), A-2 (quarter), G-2 (quarter), F#-2 (quarter), E-2 (half), D-2 (half), C-2 (half), B-3 (quarter), A-3 (quarter), G-3 (quarter), F#-3 (quarter), E-3 (half), D-3 (half), C-3 (half), B-4 (quarter), A-4 (quarter), G-4 (quarter), F#-4 (quarter), E-4 (half), D-4 (half), C-4 (half), B-5 (quarter), A-5 (quarter), G-5 (quarter), F#-5 (quarter), E-5 (half), D-5 (half), C-5 (half), B-6 (quarter), A-6 (quarter), G-6 (quarter), F#-6 (quarter), E-6 (half), D-6 (half), C-6 (half), B-7 (quarter), A-7 (quarter), G-7 (quarter), F#-7 (quarter), E-7 (half), D-7 (half), C-7 (half), B-8 (quarter), A-8 (quarter), G-8 (quarter), F#-8 (quarter), E-8 (half), D-8 (half), C-8 (half), B-9 (quarter), A-9 (quarter), G-9 (quarter), F#-9 (quarter), E-9 (half), D-9 (half), C-9 (half), B-10 (quarter), A-10 (quarter), G-10 (quarter), F#-10 (quarter), E-10 (half), D-10 (half), C-10 (half), B-11 (quarter), A-11 (quarter), G-11 (quarter), F#-11 (quarter), E-11 (half), D-11 (half), C-11 (half), B-12 (quarter), A-12 (quarter), G-12 (quarter), F#-12 (quarter), E-12 (half), D-12 (half), C-12 (half), B-13 (quarter), A-13 (quarter), G-13 (quarter), F#-13 (quarter), E-13 (half), D-13 (half), C-13 (half), B-14 (quarter), A-14 (quarter), G-14 (quarter), F#-14 (quarter), E-14 (half), D-14 (half), C-14 (half), B-15 (quarter), A-15 (quarter), G-15 (quarter), F#-15 (quarter), E-15 (half), D-15 (half), C-15 (half), B-16 (quarter), A-16 (quarter), G-16 (quarter), F#-16 (quarter), E-16 (half), D-16 (half), C-16 (half), B-17 (quarter), A-17 (quarter), G-17 (quarter), F#-17 (quarter), E-17 (half), D-17 (half), C-17 (half), B-18 (quarter), A-18 (quarter), G-18 (quarter), F#-18 (quarter), E-18 (half), D-18 (half), C-18 (half), B-19 (quarter), A-19 (quarter), G-19 (quarter), F#-19 (quarter), E-19 (half), D-19 (half), C-19 (half), B-20 (quarter), A-20 (quarter), G-20 (quarter), F#-20 (quarter), E-20 (half), D-20 (half), C-20 (half), B-21 (quarter), A-21 (quarter), G-21 (quarter), F#-21 (quarter), E-21 (half), D-21 (half), C-21 (half), B-22 (quarter), A-22 (quarter), G-22 (quarter), F#-22 (quarter), E-22 (half), D-22 (half), C-22 (half), B-23 (quarter), A-23 (quarter), G-23 (quarter), F#-23 (quarter), E-23 (half), D-23 (half), C-23 (half), B-24 (quarter), A-24 (quarter), G-24 (quarter), F#-24 (quarter), E-24 (half), D-24 (half), C-24 (half), B-25 (quarter), A-25 (quarter), G-25 (quarter), F#-25 (quarter), E-25 (half), D-25 (half), C-25 (half), B-26 (quarter), A-26 (quarter), G-26 (quarter), F#-26 (quarter), E-26 (half), D-26 (half), C-26 (half), B-27 (quarter), A-27 (quarter), G-27 (quarter), F#-27 (quarter), E-27 (half), D-27 (half), C-27 (half), B-28 (quarter), A-28 (quarter), G-28 (quarter), F#-28 (quarter), E-28 (half), D-28 (half), C-28 (half), B-29 (quarter), A-29 (quarter), G-29 (quarter), F#-29 (quarter), E-29 (half), D-29 (half), C-29 (half), B-30 (quarter), A-30 (quarter), G-30 (quarter), F#-30 (quarter), E-30 (half), D-30 (half), C-30 (half), B-31 (quarter), A-31 (quarter), G-31 (quarter), F#-31 (quarter), E-31 (half), D-31 (half), C-31 (half), B-32 (quarter), A-32 (quarter), G-32 (quarter), F#-32 (quarter), E-32 (half), D-32 (half), C-32 (half), B-33 (quarter), A-33 (quarter), G-33 (quarter), F#-33 (quarter), E-33 (half), D-33 (half), C-33 (half), B-34 (quarter), A-34 (quarter), G-34 (quarter), F#-34 (quarter), E-34 (half), D-34 (half), C-34 (half), B-35 (quarter), A-35 (quarter), G-35 (quarter), F#-35 (quarter), E-35 (half), D-35 (half), C-35 (half), B-36 (quarter), A-36 (quarter), G-36 (quarter), F#-36 (quarter), E-36 (half), D-36 (half), C-36 (half), B-37 (quarter), A-37 (quarter), G-37 (quarter), F#-37 (quarter), E-37 (half), D-37 (half), C-37 (half), B-38 (quarter), A-38 (quarter), G-38 (quarter), F#-38 (quarter), E-38 (half), D-38 (half), C-38 (half), B-39 (quarter), A-39 (quarter), G-39 (quarter), F#-39 (quarter), E-39 (half), D-39 (half), C-39 (half), B-40 (quarter), A-40 (quarter), G-40 (quarter), F#-40 (quarter), E-40 (half), D-40 (half), C-40 (half), B-41 (quarter), A-41 (quarter), G-41 (quarter), F#-41 (quarter), E-41 (half), D-41 (half), C-41 (half), B-42 (quarter), A-42 (quarter), G-42 (quarter), F#-42 (quarter), E-42 (half), D-42 (half), C-42 (half), B-43 (quarter), A-43 (quarter), G-43 (quarter), F#-43 (quarter), E-43 (half), D-43 (half), C-43 (half), B-44 (quarter), A-44 (quarter), G-44 (quarter), F#-44 (quarter), E-44 (half), D-44 (half), C-44 (half), B-45 (quarter), A-45 (quarter), G-45 (quarter), F#-45 (quarter), E-45 (half), D-45 (half), C-45 (half), B-46 (quarter), A-46 (quarter), G-46 (quarter), F#-46 (quarter), E-46 (half), D-46 (half), C-46 (half), B-47 (quarter), A-47 (quarter), G-47 (quarter), F#-47 (quarter), E-47 (half), D-47 (half), C-47 (half), B-48 (quarter), A-48 (quarter), G-48 (quarter), F#-48 (quarter), E-48 (half), D-48 (half), C-48 (half), B-49 (quarter), A-49 (quarter), G-49 (quarter), F#-49 (quarter), E-49 (half), D-49 (half), C-49 (half), B-50 (quarter), A-50 (quarter), G-50 (quarter), F#-50 (quarter), E-50 (half), D-50 (half), C-50 (half), B-51 (quarter), A-51 (quarter), G-51 (quarter), F#-51 (quarter), E-51 (half), D-51 (half), C-51 (half), B-52 (quarter), A-52 (quarter), G-52 (quarter), F#-52 (quarter), E-52 (half), D-52 (half), C-52 (half), B-53 (quarter), A-53 (quarter), G-53 (quarter), F#-53 (quarter), E-53 (half), D-53 (half), C-53 (half), B-54 (quarter), A-54 (quarter), G-54 (quarter), F#-54 (quarter), E-54 (half), D-54 (half), C-54 (half), B-55 (quarter), A-55 (quarter), G-55 (quarter), F#-55 (quarter), E-55 (half), D-55 (half), C-55 (half), B-56 (quarter), A-56 (quarter), G-56 (quarter), F#-56 (quarter), E-56 (half), D-56 (half), C-56 (half), B-57 (quarter), A-57 (quarter), G-57 (quarter), F#-57 (quarter), E-57 (half), D-57 (half), C-57 (half), B-58 (quarter), A-58 (quarter), G-58 (quarter), F#-58 (quarter), E-58 (half), D-58 (half), C-58 (half), B-59 (quarter), A-59 (quarter), G-59 (quarter), F#-59 (quarter), E-59 (half), D-59 (half), C-59 (half), B-60 (quarter), A-60 (quarter), G-60 (quarter), F#-60 (quarter), E-60 (half), D-60 (half), C-60 (half), B-61 (quarter), A-61 (quarter), G-61 (quarter), F#-61 (quarter), E-61 (half), D-61 (half), C-61 (half), B-62 (quarter), A-62 (quarter), G-62 (quarter), F#-62 (quarter), E-62 (half), D-62 (half), C-62 (half), B-63 (quarter), A-63 (quarter), G-63 (quarter), F#-63 (quarter), E-63 (half), D-63 (half), C-63 (half), B-64 (quarter), A-64 (quarter), G-64 (quarter), F#-64 (quarter), E-64 (half), D-64 (half), C-64 (half), B-65 (quarter), A-65 (quarter), G-65 (quarter), F#-65 (quarter), E-65 (half), D-65 (half), C-65 (half), B-66 (quarter), A-66 (quarter), G-66 (quarter), F#-66 (quarter), E-66 (half), D-66 (half), C-66 (half), B-67 (quarter), A-67 (quarter), G-67 (quarter), F#-67 (quarter), E-67 (half), D-67 (half), C-67 (half), B-68 (quarter), A-68 (quarter), G-68 (quarter), F#-68 (quarter), E-68 (half), D-68 (half), C-68 (half), B-69 (quarter), A-69 (quarter), G-69 (quarter), F#-69 (quarter), E-69 (half), D-69 (half), C-69 (half), B-70 (quarter), A-70 (quarter), G-70 (quarter), F#-70 (quarter), E-70 (half), D-70 (half), C-70 (half), B-71 (quarter), A-71 (quarter), G-71 (quarter), F#-71 (quarter), E-71 (half), D-71 (half), C-71 (half), B-72 (quarter), A-72 (quarter), G-72 (quarter), F#-72 (quarter), E-72 (half), D-72 (half), C-72 (half), B-73 (quarter), A-73 (quarter), G-73 (quarter), F#-73 (quarter), E-73 (half), D-73 (half), C-73 (half), B-74 (quarter), A-74 (quarter), G-74 (quarter), F#-74 (quarter), E-74 (half), D-74 (half), C-74 (half), B-75 (quarter), A-75 (quarter), G-75 (quarter), F#-75 (quarter), E-75 (half), D-75 (half), C-75 (half), B-76 (quarter), A-76 (quarter), G-76 (quarter), F#-76 (quarter), E-76 (half), D-76 (half), C-76 (half), B-77 (quarter), A-77 (quarter), G-77 (quarter), F#-77 (quarter), E-77 (half), D-77 (half), C-77 (half), B-78 (quarter), A-78 (quarter), G-78 (quarter), F#-78 (quarter), E-78 (half), D-7

18

21

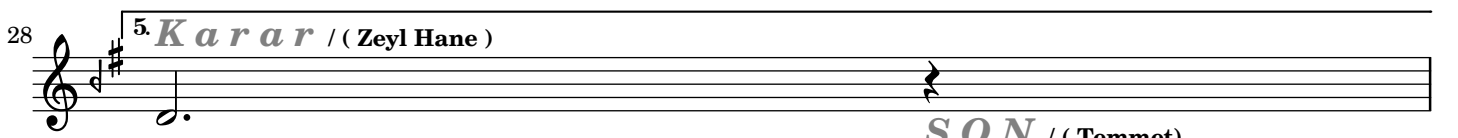
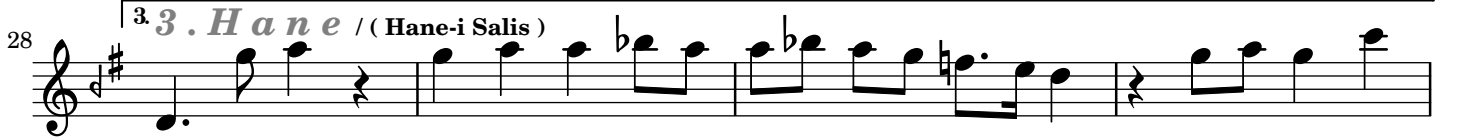

25

28 ² *2. Hane* / (Hane-i Sani)

32

SON / (Temmet)

Hattat Neyzen

**Mehmed Emin Yazıcı
(Emin Dede)**

[1883 - 1945]

5 Cemâziyelevvel 1300 (14 Mart 1883) tarihinde Tophane Defterdar mahallesinin Türkgücü sokağındaki -1967 yılına kadar yıkılmadan kalan- 48 numaralı evde doğdu. Babası Hırka-i Şerif Camii hatibi Hâfız Eyüp Sabri Efendi'dir. Evlerinin yakınında bulunan Sirkeci İbtidâî Mektebi'ndeki tahsilinden sonra kendisinden üç yaş büyük olan ağabeyi Ömer Vasfi ile beraber aynı semtteki Fevziye Rüşdiyesi'ne devam ederken mektebin hüsn-i hat muallimi Çukurcumalı Kadri Efendi'den sülüs-nesih yazılarını öğrenmeye başladı. Lise tahsilini Vefa İdâdisi'nde tamamladı.

Kabiliyeti sayesinde hat sanatında hat üstatlarının yanına gitmeden sülüs-nesih ve celi sülüs yazılarını ilerletti. Ağabeyi ta'lik hattı meşketmek üzere salt günleri Sâmi Efendi'ye giderken kardeşini de beraberinde götürürdü. Gençliğinde ney üfleyen ve Aziz Dede'nin dostlarından olan Sâmi Efendi'nin, genç neyzen Emin Efendi'ye yanında getirdiği neyini üfleterek zevkle dinlediğini ve, "Bu oğlanda kudemâ tarzı var, işittikçe safalanıyorum" dediğini aynı meclislerde bulunan M. Necmeddin Okyay nakletmektedir. Bu ziyaretlerde Mehmet Emin yazılarını Sâmi Efendi'ye gösterdiğinde o da bazı harf tariflerinde bulunurdu. Bu tarzdaki faaliyetleri onun hat sanatındaki feyiz sebebi olmuştur.

Cami derslerinin yanı sıra Hukuk Mektebi'ne iki yıl devam edebilen Emin Efendi 1902'de Posta ve Telgraf İdaresi Mektûbî Kalemi'ne girdi. 1914'te Bursalı Râşid Efendi'nin emekliye ayrılması üzerine Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Harita Dairesi hattatlığına tayin edildi. Buradaki askerî haritalarda zemini doldurmak için kullanılan uzun keşideli yazıları hazırlıyordu. O zamana kadar hat sanatına amatör zevkiyle bağlı kalan Mehmet Emin böylece hattatlığı kendisine meslek edindi. Sâmi Efendi yolunda celi sülüs yazan ağabeyinin eserlerini ince tashihten geçirerek bu yazıdaki maharetini de arttırdı. Meşketmediği halde bakmak suretiyle ta'lik hattını da ilerletti. Harita dairesesindeki memuriyetinden kısm-ı sâlis mümeyyizliğine terfi ettikten sonra Nisan 1923'te Anadolu'ya geçerek Ankara'da bulundu; 1927'de kısm-ı evvel mümeyyizi oldu. Ancak bu yıllarda sürekli biçimde Ankara'da vazifelendirilmediği anlaşılmaktadır. 1 Ağustos 1931'de emekliye ayrılan Mehmet Emin Efendi bundan sonraki hayatını Tophane'deki evinde hat ve müzik meşguliyetiyle geçirdi.

Emin Efendi sanattaki mevkii itibariyle XIX. yüzyılın emsalsiz hattat, neyzen ve müzikşinası Kazasker Mustafa İzzet Efendi ile eşdeğerdedir. Ancak yaşadığı yıllarda bu sanatlara karşı ilginin azalması Emin Efendi'nin bu meslektaşları kadar velûd olmasına ve eser vermesine imkân bırakmamıştır. Emin Efendi'nin hat sanatındaki en büyük mahareti yazı taklidindedir (bk. HAT). Bu hususiyetinden ağabeyinin bile haberi olmamıştır. Zira Emin Efendi, ağabeyinin 26 Kasım 1928'deki vefatından sonra Necmeddin Okyay'ın teşvikiyle hattın bu zor sahasında kudretini göstermiştir. Taklit, başka sanatlarda hoş karşılanmamasına mukabil hüsn-i hatta pek makbul sayılmış; birbirine zıt şivedeki hattatların yazısına bakarak onun aynını fotoğraf kudretiyle kâğıda aktarabilmek her hattatın başaramayacağı bir iş olarak takdir edilmiştir. Şeyh Hamdullah, Hâfız Osman, Mustafa Râkım, Mahmud Celâleddin, Mehmed Şevki ve Hasan Rızâ efendiler Emin Efendi'nin taklit ettiği üstatlar arasındadır. Kendisinin müzelerde ve hususi koleksiyonlarda sülüs-nesih kitalarına ve celi sülüsle levhalarına rastlanmaktadır. Taşa mahkûk yegâne celi sülüs kitâbesi Sultanhamam'daki 1. Vakıf Hanı önünde bulunan küçük çeşmenin üstündedir. Faik Sabri Bey'in (Duran) hazırladığı, Viyana'da basılan Orta Atlas'ın keşideli sülüs yazıları da Emin Efendi tarafından yazılmıştır.

Evlennemeden vefat eden ağabeyi Ömer Efendi'nin vasiyeti üzerine ancak 1930'larda evlenen Emin Efendi'nin çocuğu olmadı. 1943 yılı Ağustosunda sağ tarafına gelen felç yüzünden artık her iki sanatını da icra etmekten mahrum kaldı.

3 Şubat 1945'te vefatının ertesi günü Eyüp'te Gümüşsuyu Kabristanı'nda ağabeyinin yanına defnedildi. Kendisini çok takdir eden Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Huzur adlı romanda hüner sahibi bir tip olarak yeterince tahlil ettiği (s. 227-270) Neyzen Emin Yazıcı sanattaki mevkii kadar ahlâkî meziyetleriyle de örnek şahsiyetlerdendir.

Devr-i Kebir Usûlü

"Büyük devir/usul" anlamına gelen bu tabir 28 zamanlı bir büyük usulün adıdır. Bir yürük semâi, iki sofyan ve yine bir yürük semâi, iki sofyanın bir araya gelmesinden meydana gelmiş olup (6+4+4+6+4+4=28) 28/8'lik birinci ve 28/4'lük ikinci mertebeleri kullanılmıştır. Bunlardan yaygın şekilde kullanılan ikinci mertebeye karşılık bilhassa Mevlevî âyinlerinin üçüncü selâmlarının ölçüldüğü birinci mertebeye bunun dışında çok az rastlanır.

XV. yüzyıldan bu yana pek çok eserin ölçüldüğü devr-i kebir usulünün ikinci mertebesi, zaman içinde ilk şeklindeki bazı vuruşlarının velveledendirilmesi (küçük vuruş parçalarına ayrılması) suretiyle velveledendirilmiş şekli icra edilmektedir. Bu değişiklik sebebiyle usulün yapısı 6+4+4+6+4+4 yerine 6+4+6+4+4+4 tarzına dönüşmüş kabul edilebilir. Usul mertebelerinin şematik olarak gösterildiği aşağıdaki şekilde usulün eski yapısı çizimin altında belirtilmiştir.

Âhenkli ritmik bir yapıya sahip olan bu usul, özellikle peşrevler başta olmak üzere kâr, beste, Mevlevî âyinlerinin üçüncü selâmları, tevşih ve bazı ilâhilerde kullanılmıştır. Ancak usulün bestelerde kullanılışı ayrı özellik gösterir. Devr-i kebir usulüyle daha çok "ikinci beste"ler ölçülmüştür. Bunlarda bir mısra iki usulden meydana gelir; mısraı takip eden terennüm kısmı da bir veya iki usulden teşekkül eder. İki usulden oluşan terennümlerin birinci usulünde ikâi (ritmik/usulî) terennüm, ikincisinde mısraın sonundan alınmış bir bölüm yer alır. Terennümün bir usul tuttuğu bestelerde ise sadece lafzî terennüm bulunur. Buna göre devr-i kebir usulüyle ölçülmüş bestelerde her hâne bir usullü terennümde üç usul, iki usullü terennümde de dört usulden meydana gelir.

Muzaaf Devr-i Kebir: Eski nazariyat kitaplarında devr-i kebir usulü 14 zamanlı olarak gösterilmiş ve 14/2 ile 14/4'lük iki mertebesinin olduğu belirtilmiştir. Bunlardan 14/2'lik mertebenin günümüzdeki 28/4'lüğe, 14/4'lük mertebenin de 28/8'lik mertebeye karşılık olduğu görülmektedir.

Devr-i Kebir Darb Usûlü

- 1 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 4 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 5 . Darb : (Tek) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 6 . Darb : (Te) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 7 . Darb : (Ke) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 8 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 9 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 10 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 11 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Zayıf]
- 12 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 13 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 14 . Darb : (Ta-Aa) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 15 . Darb : (He-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 16 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 17 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 18 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 19 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]

Kaynak :

1) " Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ", M. Hurşit UNGAY

2) " Türk Müsiki Nazariyatı ve Usulleri-Kudüm Velveleleri " İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]